

Om Kvægavlen paa den jydsk Halvøes Vestkyst.

Beretning fra Dyrlæge R. Fenger til det Kgl. Landhuusholdningselskab
og Directionen for det Classenske Fideicommis.

Efterat jeg i Sommeren 1862, paa en Reise i England, havde haft Leilighed til at gjøre mig nærmere bekendt med de vigtigste engelske og skotske Racer af Fedevæg, modtog jeg i Februar 1863 af det Kongl. Danske Landhuusholdningselskab og det Classenske Fideicommis et Reifestipendium i det Niemed, ved en Reise paa den jydsk Halvøes Vestkyst at gjøre mig bekendt med Kvægavlen i denne Egn af Landet, navnlig for saavidt den gaaer ud paa Opdræt og Fedning af Hornkvæg; og det var min Opgave særlig at have min Opmærksomhed henvendt paa Udfaldet af de Forsøg, som ere gjorte paa at indføre engelske og skotske Federacer.

Den Reiseplan, jeg har fulgt, er i Korthed følgende:

Efter at jeg paa 2 af Statsraad Tessdorfs Gaarde paa Falster havde haft Leilighed til at see et Par større Fedestalde, besatte med meget gode fuldvorne jydsk Stude i rigelig halv-fedet Tilstand, ankom jeg første Marts til Tønning, hvorfra jeg gjorde nogle Udflugter, navnlig til Byen Garding, hvor netop paa den Tid nogle særdeles svære og fede Kreaturer, bestemte for en Udstilling af Fedevæg i Hamborg, vare opstalbede. Herfra reiste jeg nordpaa og opholdt mig nogle Dage i Nybølle, hvorfra jeg gjorde Udflugter i Rogene vest

for samme, og reiste videre nordpaa til Tønder, Møgelstønder, Høier, Bisby, Ballum og Omegn, paa hvilket sidste Sted jeg opholdt mig i flere Dage. I Ribe og Byerne omkring samme indtil et Stykke norden for Kongeaaen, hvor det røde Marskvæg ophører (omtrent ved Byen Bilslov), opholdt jeg mig ogsaa nogle Dage, saa at jeg den 25de Marts kunde være i Barde til et stort Kvægmarked. Derfra reiste jeg til Ringkjøbingegnen, hvor det var mig bekjendt, at der fandtes Levninger af det af Grev Schulin i 1851 indførte Galloway Kvæg. Den 7de April var jeg tilstede ved et Landbomøde i Lemvig, hvor et Spørgsmaal om Studiefærdighed fattes under Forhandling; og paa nogle større Gaarde i Lemvigegnen havde jeg Leilighed til at gjøre mig bekjendt med nogle udvalgte Besætninger af jydsk Staldstude, færdige til at afgaae til Husum Marked. Paa Den Mors opholdt jeg mig fra 16de til 21de April, da jeg afreiste for over Kjøbenhavn at begive mig til det store Marked i Husum den 30te April. Længere kunde jeg ikke fortsætte Reisen, da jeg havde lovet fra første Mai at overtage en Plads som Lærer ved Rødning Høiskole.

Jeg har dog senere fundet Leilighed til at fortsætte mine Studier vedrørende Kvægavlen og navnlig anvendte jeg sidste Halvdeel af Sommerferien, fra 12te August til 1ste September, til en Reise i Jylland, hvor jeg besøgte Egnen ved Aarhus og Randers, og særlig havde stillet mig den Opgave at see en lille Hjord af Galloway Kvæg, som findes paa en Gaard, Fernit, under Grevskabet Frijsenborg. Fra Skive gjorde jeg Touren tilfods langs det sydvestlige Limfjordsparti til Lemvig, og sydpaa et Par Mile langs Vesterhavet. Paa denne Fodtour havde jeg god Leilighed til at see de store saakaldte Kjerestrækninger, hvoraf der i det nordlige og vestlige Jylland findes saamange, der levere et meget væsentligt Bidrag til Studeholdet i dets nuværende Skikkelse. Endelig havde jeg først i November Leilighed til at gjøre en Tour i Egnen syd og sydost for Ribe, hvor Blanding med engelske Korthorns Kvæg har fundet Sted i betydelig Udstrækning.

Overalt paa mine Reiser har jeg ikke blot mødt stor Gjæstfrihed hos Landmændene, men ogsaa megen Beredvillighed til at meddele mig saadanne Oplysninger, Kvægavlen vedkommende, som de vare i Besiddelse af. Det er dog kun undtagelsesviis jeg har kunnet faae bestemte og nøiagtige Opgivelser med Hensyn til hvad Kreaturerne fortære, og en omtrentlig Bestemmelse af det anvendte Kraftfoders Værdi møder en stor Vanstuelighed i den Omstændighed, at Fodringen for en stor Deel stæer ved utærstet eller saakaldet „halvtærstet Korn“, og hvormedet Korn der i halvtærstet Tilstand forbruges, lader sig formeentlig meget vanskelig bestemme.

Paa hele Slesvigs Vesteregn har en stærk Indblanding af engelsk Korthorns Blod fundet Sted i de 10 sidste Aar, saa Egnens oprindelige Kvægrace er i Begreb med at forsvinde; men før jeg omtaler Dyrene, vil det være rigtigst at omtale deres Forpleining, der forekommer mig at være ikke lidet forskjellig. Navnlig er Vinterpleien ringere i det inddigede Land, end i de Egne, hvor Digerne mangle. Fra Eidersted og nordpaa, saalangt det inddigede Marskland strækker sig, er Vinterpleien paa de allerfleste Steder høist tarvelig, og der findes meget saa Gaarde, hvor man kornfeder enkelte Stude om Vinteren, og det er ikke sandsynligt, at denne Næringsvei atter skulde blive almindelig her, da Gjøbningen i de frugtbare Marskdistrikter næsten ingen Værdi har. Rodfrugter dyrkes saagodtsom slet ikke. Den gjængse Vinterforpleining er følgende:

Malkeskøerne, hvis Kalve alle lægges til, faae Hø og Halm, og Høfodringen er efter Kalvningen temmelig rigelig. Kalvene (under denne Benævnelse gaaer Kvæget den første Vinter det er opstaldet) faae Halm og lidt Hø.

Ungstudenene faae kun reentærstet Halm, hvoraf paa mange Steder en ikke ubetydelig Deel er Bønnehalm. Jeg vilde i Begyndelsen neppe troe, at Vinterpleien kunde være saa knap som opgivet for Ungstudenene; men jeg er dog bleven overbeviist om, at det, idetmindste for mange Steders Vedkommende,

forholder sig saa, hvad ogsaa stemmer med andre Opgivelser; Bønderne i Eidersted sende om Efteraaret en stor Del magre Stude til Ditmarsken for der at halmfodres og tage dem tilbage om Foraaret, og de betale kun 8 til 12 Mk. Rigsmønt for at faae en Stud fodret paa denne Maade Vinteren over. Efter en saadan Vinterfodring er Dyret naturligviis meget magert om Foraaret; men at dette skulde medføre noget Tab for Fæderen synes man meget utilbøielig til at antage, og den Paastand høres ganske almindelig, at naar et Dyr kun har været i god Stand, da detfattes paa Stald om Efteraaret, bliver det meget hurtigt fedt paa Marskgræsset, selv om det ved Foraarets Begyndelse var saa usfelt, at det neppe kunde dingle ud paa Græsgangen. Der har dog i den senere Tid blandt de mest velhavende og mest ansete Marskbønder begyndt at høre sig vægtige Stemmer for en bedre Vinterforpleining, og man træffer enkelte Gaarde, hvor hele Besætningen ved Marskhø og lidt Korn holdes i en kraftig Stand hele Vinteren igjennem. En Gaard i Eidersted overvintret som oftest kun en Trediedeel af det Antal Kreaturer, den kan græsse om Sommeren, de to Trediedele kjøbes om Foraaret; men i senere Aaringer er Øysten til selv at lægge til kjendelig voxet, og der er indkjøbt en stor Deel Tillægsdyr fornemmelig Korthorns Tyre fra England, og der synes overalt at herske den Anskuelse, at den hjemlige Race derved har vundet med Hensyn til Trivselighed og hurtig Udvikling. Til Trods for den knappe Fodring, fandt jeg gjennemgaaende det brogede og skimlede Ungkvæg (denne Farve antyder Indblanding af engelsk Blod) bedre bygget og i bedre Stand end det røde. Denne Krydsning er endnu dog kun ti Aar gammel, og fortsatte Erfaringer ville sikkert lære, at saafremt den ikke stadig fortsættes, vil det indvundne Gode snart tabe sig. I Garding har jeg seet en fortrinlig Korthorns Ko af reen Race tillagt her i Landet, og denne Koes Eier havde et Par Fuldblods Kvier, indkjøbte hos den bekjendte Jonas Webb i England; men han besad ikke nogen Tyr af reen Race, og der

findes neppe i den slesvigste Marst saamange Dyr af reen Race paa eet Steed, at der kan være Tale om, deraf at see udviklet en indenlandsk Stamme af Fuldblods Korthorn.

Kommer man saa langt nordpaa i Slesvig, at Digerne slippe, bliver Kvægtillæget betydeligere, og Egne omkring Tønder og Vallum er en Egn, der allerede fra gammel Tid har været bekjendt for sine gode Kreaturer (den saakaldte Vallum Race), og den er uden tvivl en af de Egne, der er bedst skikket til at danne et Udgangspunkt for Marstfocens videre Forbedring. En stor Deel Gaarde i disse Egne har et Tiliggende baade af Marstjord og Geestjord, og Engene ere her meget betydelige. Selv den saakaldte Geestjord (en høi Jord, som Havet aldrig overskyller) synes fortrinlig skikket til Græslan og et overmaade langt Udlæg til Græs er her almindeligt. Paa en Gaard i Byen Standerup, hvis hele Areal er Geestjord, er Driften i sine Hovedtræk følgende:

Gaarden er omtrent 120 Fd. og svarer en Forpagtningsafgift af 960 Rd. Af det hele Areal er kun omtrent 25 Fd. under Ploven og benyttes saaledes:

1ste Aar Brak,

2det — Rug eller Raps,

3die — Byg,

4de — Havre, hvori faaes 6 Fd. hvid Kløver. Naar Marken er lagt ud, bliver den liggende saalænge den giver godt Græs, ofte 10—20 Aar.

Indtægten af Kreaturerne havde fra 1ste Mai 1862 til 1ste Mai 1863 stillet sig omtrent saaledes:

Solgt:

4 Landstude à 136 Rd.	544 Rd.	} fra Græs.
1 do.	104 —	
3 Kvier à 100 Rd. . .	300 —	
3 jydskøe Køer à 64 Rd.	192 —	
2 Malkekøer	248 —	

Transport 1388 Rd.

Transport	1388 Rb.	
8 Stude *) à 152 Rb.	1216 —	} vinterfedede med Korn.
Omtrent 150 Pfd. Smør	50 —	
	<hr/>	2654 Rb.

Kjøbt:

1 Kalb	16 Rb.	
4 Stude à 96 Rb.	384 —	
2 Kvier à 72 Rb.	144 —	
2 do. à 64 Rb.	128 —	
1 Stud	48 —	
2 jydskte Køer	80 —	
2 Stude à 100 Rb.	200 —	
	<hr/>	1000 —
Indtægt		1654 Rb.

Desuden holdes en Faarebesætning paa 30 Stykker, anslaaede til en Indtægt af 200 Rb.

Foruden Eieren og hans Kone, findes paa Gaarden følgende Arbeidskraft:

2 faste Karle.

1 Pige, foruden Barnepigen, der om Sommeren arbejder i Marken,

1 Dreng om Sommeren,

1 Dagleier til 3 Mk. om Vinteren og 5 Mk. om Sommeren.

Udbyttet af Kreaturerne maa for dette Aar snarere regnes over end under et Middelaar.

Paa denne Egn er Staldfedning med Korn om Vinteren endnu ret betydelig; men den er dog aftaget i senere Aar, og mange Stude, der komme ind fra Græsset i god Stand, korn-

*) 2 af disse Stude, som vare solgte til Hamborg og der havde kostet 161 Rb. pr. Stykke, veiede ijsøge Toldseddel fra Altona 1060 Pfd. hver i levende Vægt, og beregnes til 593,5 Pfd. Slagtervægt.

fedes kun til Juul, men der findes dog Gaarde, som stalbfede med Korn hele Vinteren. Hvor den egentlige Kornfedning er indskrænket eller aldeles forladt, er det i senere Aaringer blevet almindeligt at opfodre en Deel Korn til Køerne og Ungkvæget, og denne Forandring har med de senere Aars høie Priser paa magert Kvæg viist sig at være fordeelagtig. Vinterpleien har i Ballumegnen allerede fra tidligere Tid, navnlig hvad Køerne angaaer, været langt rigeligere end i det inddigede Marfkland. Der anvendes en meget stærk Høfodring, og paa flere Gaarde fodres Køerne udelukkende med Hø og utærsket Sæd, et Foder, hvorved en Marfko daglig fortærer 30 til 40 Pd. Høærvi. Køefodring anvendes endnu kun paa faa Steder og ikke i stor Udstrækning. Indtil for faa Aar tilbage har det været almindeligt at holde Kreaturerne knapt (ved Halm og lidt Hø) om Vinteren, saalænge de vare i Dpæxt, og Studene bleve da først stikkede til Fedning, naar de vare 4 Aar gamle, men ved det bedre Hold, som i senere Aar har vundet Indgang, omtrent samtidig med at Krydsning med engelsk Kvæg har fundet Sted, bringes mange Stude nu til Udvikling et Aar tidligere, og gode $3\frac{1}{2}$ Aars Stude, der egne sig til Græsfedning, opnaae uden Vanfælighed en Priis af 100 Rd. Paa en Gaard, hvor Høfodringen er meget rigelig, Køerne af $\frac{3}{4}$ eller Halvblods Northorns Race, og hvor der desuden anvendes for 10 Rd. Oliefager til hvert voxent Kreatur, solgtes i Foraaret 1863 fire Stude, $3\frac{1}{2}$ Aar gamle, for 180 Rd. Stykket til Græsfedning i Marfken.

Da denne Egn kan betragtes som et Centrum for det i de sidste 10 Aar indførte engelske Kvæg, skal jeg her lidt udførligere opholde mig ved den Maade, hvorpaa Indførselen er skeet og den Indflydelse, den har udøvet paa vor hjemlige Race.

Det første og udentviul et af de fortrinligste Dyr, der er kommet fra England til Slesvigs Vestkyst, er en Ko af Northorns Race, indkjøbt 1850 i England af daværende Landstufmester Bardenfleth, og af Regjeringen skjænket Landvæsenscommisfær Knudsen, nu boende paa Bisby-Hebegaard. Denne

Ro har med forskjellige indførte Thyre givet Afkom, der har været anseet som fortrinlige Tillægsdyr. Dens Kalve have næsten alle været Thyrekalve, og af de faa (1 eller 2) Kviekalve, den har haft, har ingen frembragt Afkom. Senere er der fra England til Knudsens Hjord indkjøbt 2 Køer og senest i 1862 en Thy, men Afkommet efter disse Dyr har ikke været saa tilfredsstillende som efter den først omtalte Ro.

Til Høiereggen er der flere Gange skeet Indkjøb af Kvæg i England. Der blev saaledes i Aarene 1851—52 paa een Gang indkjøbt 2 Thyre og 4 Køer. Disse Dyr opgives som kjøbte i Peterborough marsh, omtrent 3 Mile nord for London, men der savnes nærmere Oplysning om deres Afstamning, og det er derfor neppe rimeligt, at det har været aldeles reen Race. 1851 kjøbte et Interessentskab i Høier en Thy i England, for £ 31, som har været meget benyttet. Om dens Afstamning foreligger heller ikke nogen Oplysning, men af dens lave Priis tør man vist slutte, at den ikke har været af meget anseet Stamme, og største Delen af de fra England indkjøbte Dyr har neppe været andet, end hvad man der vilde ansee som god Handelsvare. For en Thy af reen Stamme ansees £ 100 i England for at være en lav Priis.

Foruden disse og maaskee enkelte andre i England indkjøbte Dyr, der her i Landet alle betegnes som „Fuldblods“, er der benyttet en stor Deel Halvblods og enkelte saakaldte Fuldblods heri Landet tillagte Thyre, til Nol, saa at det nu hører til Sjeldenhederne at træffe yngre Dyr af ublandet dansk Race. Før Blandingen fandtes kun mørkerøde Dyr, nu sees en stor Deel rødskimlede, rødbrøgede og nogle heel hvide; heri synes at ligge det bedste Beviis for den Yndest, som det engelske Blod har vundet, og man hører næsten overalt den Mening udtalt at dets Indførelse har forbedret Kvæget meget; men det er udentviol vanskeligt her med Bestemthed at sige, hvor meget der i saa Henseende skyldes Krydsningen, og hvormed den forbedrede Pleie.

Bælger jeg til Sammenligning de største og bedste Dyr af ublandet flesvigst Marsrace og de bedste Dyr af blandet Race, som jeg har seet, da er Størrelsen næsten ganske den samme; dog har jeg hos Dyr af ublandet Land-Race maalt fuldt saa stort et Brystomfang som hos bedste Korthorns her i Landet. Et af de Bygningstræk, hvori Dyr med engelske Blod gennemgaaende ere de ublandede overlegne, er Krydssets Form. Det er lidt bredere mellem Hoftehjørnerne og Sædebeensknuderne staae længere fra hinanden, Korsbenet er ikke fremstaaende og Halen frit ansat; med andre Ord, Dyrret viser sig mere firstaarent naar det sees bagfra. I Modsætning hertil træffer man Dyr af Landracen, navnlig Handyr, mindre brede bagtil, og hvad der ofte skjæmmer ellers velbyggede Dyr, er et frit og skarpt Korsbeen og et meer eller mindre afsthydende Kryds. Hovedet er hos Dyrene med engelsk Blod som oftest noget kortere og Hornene fine, Egenstaber, hvorpaa Befolkningen synes at lægge særdeles Vægt. Det tør ogsaa antages som givet, at de engelske Dyr ere mere tilbøielige til at lægge Kjød paa i en yngre Alder, hvorimod de ved tilshneladende samme Fødningsgrad samle mindre indvendig Falg.

Naar jeg saaledes har fremsat, at de Dyr jeg har seet her i Landet af blandet Korthorns Race, som Fødevæg betragtede, i flere væsentlige Punkter have en mere tilfredsstillende Bygning end Landracen, skal jeg paa den anden Side tilføie, at de sikkert i ikke mindre væsentlige Bygningstræk staae langt tilbage for, hvad man i England fordrer af et godt Korthorns Dyr. Det er især Forpartens Udvikling, der ikke er tilfredsstillende. Man træffer saa Dyr med en rigtig dyb Krop, og et godt Bobleie, der i England vurderes saa høit, træffes her meget sjældent, men meer eller mindre løse Bove og et Bryst, der ikke rager slynderlig frem foran Benene, er det, som sædvanlig findes. For at mobarbeide disse Feil vilde en stærkere Roefodring (uden den vil der stee en Standsnøing i Dyrrets Udvikling om Vinteren) og Anvendelse af Stalbrum,

hvori Tillægsdyrene kunde gaae løse, idetmindste medens de ere unge, vistnok være nødvendig.

Bed velvillig Meddelelse fra Gaarbeier P. Jensen i Lourup, Døstrup Sogn pr. Ribe, er jeg sat i Stand til at meddele følgende Tabel over det af Ungkvæget i forskjellige Aldere fortærede Vinterfoder. Den er Resultatet af fleeraarige omhyggelige Optegnelser og slutter sig til en lignende angaaende Resultatet af Staldfødning med Korn og Kartofler, som jeg havde Leilighed til at fremlægge paa Landmandsmødet i Ddense i Sommeren 1863 og som vil findes trykt i Beretningen om Mødet.

Bed Beregningen er der taget Hensyn til Foderets Værdi baade som Næringsmiddel og som Mittel til at frembringe Gjøbning, og P. Jensen sammenfatter disse 2 Værdier under Benævnelse „Foderets Nyttéværdi“ og opstiller følgende Forhold:

	Nyttéværdi.	Ernæring.	Gjødeproduction.
Byg	100 Pbd.	80 Pbd.	20 Pbd.
Andet Korn . . .	100 —	80 —	20 —
Kartofler	500 —	75 —	25 —
Enghø*)	500 —	60 —	40 —
Halm	750 —	50 —	50 —
Sød Mælk	50 Kander	75 —	25 —
Skummet do. . .	150 —	60 —	40 —

*) Denne forholdsvis lave Foderærdi, hvortil Enghøet er ansat, er fornemmelig baseret paa de Priser, til hvilke Høet i denne Egn kan have, naar man leier Eng til Høflet.

Gjæstebøger for Øbdræt.

Årber. Øraaneber.	fortæret baglig:					ialt. rebna: cerret til byg. Øb.	Øn= tal Dage	fortæret ialt.					rebna: cerret til byg. Øb.	
	Øb Rande.	Mælf Runde.	Øern Øtrøb Øb.	Øarz Øffer Øb.	Øø Øalm Øb.			Mælf Øern Øffer Øb.	Øø Øalm Øb.	cerret til byg. Øb.				
"	3	"	"	"	"	6	10	30	"	"	"	"	60	Kalvenes Øarbi heb Øøbfelen 3 Øb. " f. Øøberets Øarbi 1½ halve Øar 960 Øb. Øbyg à 4 Øb. pr. 170 Øb. 22 - 22 - andre Ømloftn. 2 - " - ialt 27 Øb. 22 f.
"	1½	2½	"	"	"	4,6	10	15	25	"	"	"	46	
2	"	4	"	"	"	4	40	"	160	30	"	"	160	
4	"	5½	"	"	"	5,8	60	"	345	60	"	"	350	
6	"	5	"	"	"	5,73	60	"	300	60	"	"	344	
½ Øars	"	"	"	"	"	"	180	45	830	150	"	"	960	
6-9	"	1½	"	"	"	4,15	92	"	138	69	276	828	382	Ørafte Øarbi Øarbi retø Øarbi 170 Øb. à 4 Øb. 658 15 Øb. 46 f. Ømloftninger 2 - " - Ørenter m. m. 1 - " - ialt 37 Øb. 68 f. ÷ Øjæben 5 - 40 - 32 Øb. 28 f.
9-12	"	"	"	"	"	3,0	92	"	"	"	460	920	276	
1 Øar	"	"	"	"	"	4,43	"	45	968	219	736	2588	1618	
fra 1 til 1½ Øar	"	"	"	"	"	4,33	190						823	
fra 1½ til 2 Øar	"	"	"	"	"	5,20	190						988	
2 til 3 Øar	"	"	"	"	"	3,47	190						659	
3 til 4 Øar	"	"	"	"	"	5,54	190						1053	

Efter de senere Aars gangbare Priser kan Værdien af de med det i Tabellen anførte Foder opdrættede Kreaturer ansættes omtrent saaledes:

	og for 1 Sommers Græsning betales:
$\frac{1}{2}$ Aars — 24 Rb.	8 Rb.
1 — — 36 —	11 —
2 — — 70 —	14 —
3 — — 100 —	18 — ;

Det her anførte Foder for Kalve og Ungkvæg indtil 2 Aar er mere end det, som almindelig anvendes i Egnen, hvor imod der ofte fødes stærkere fra 3die til 4de Aar.

Som den for Egnen almindelige Fodring mener P. Jensen at kunne sætte:

Indtil $\frac{1}{2}$ Aar 40 Rb. jøb Melk =	80 Rb.
600 — stummet — =	400 — Vhg.
900 Rb. Hø =	180 —
	660.

Fra $\frac{1}{2}$ Aar til 1 Aar:	
200 Rb. Melk =	133 Rb. Vhg.
1900 Rb. Hø =	380 —
	513.

Fra 1 til $1\frac{1}{2}$ Aar:	
2280 Rb. Hø =	456 Rb.
450 — Halm =	64 —
	520.

Fra $1\frac{1}{2}$ til 2 Aar:	
2660 Rb. Hø =	532 Rb.
570 — Halm =	76 —
	608.
	2301.

Det vil sees af Tabellen, at den af et Unghoved daglig fortærede Føde gaaer noget over og under Værdien af 5 Rb.

Byg. Ifølge tilsvarende Optegnelser og Beregninger over Udbyttet af velfodrede Malkekøer af slesvigsk Marstrace har disse daglig hver fortæret 8,2 Pd. Bygværði, men som Følge af de betydelige Omkostninger, Kjøholdet medfører, og de lave Priser, som erholdes for Bøndersmør, har det Foder, som er anvendt til Malkekvæg, givet et langt ringere Nettoudbytte, end det, som er anvendt paa Opdrættet.

Som et Hovedresultat af samtlige Optegnelser fremgaaer, at i en Gaardmands Bedrift har i senere Aaringer et godt og velnæret Opdræt været det mest lønnende Kreaturhold.

Fra Byen Bilsløv lidt nordenfor Kongeaaen besidder jeg Opgivelser, som jeg har al Grund til at antage ere temmelig nøiagtige og de kunne betragtes som Udtryk for Marstracens Forpleining paa Steder, hvor denne er at sætte lidt under en Middelforpleining for de opdrættende Egne i det nordvestlige Slesvig.

Kalven faaer i de første 8 Dage af Moderens Melk nymalket omtrent 3 Potter daglig.

Derefter stummet Melk, der ofte forud er bleven tyk, og som sædvanlig opvarmes over Ilden eller ved lunken Vand 6 Potter daglig i 4 Maaneder.

Efterhaanden som Melken formindskes, blandes den med Vand og Rugmeel, og Kalven ophører heelt at faae Melk, naar den er 6 Maaneder gammel. Man skjænker kogende Vand paa Rugmelet, hvoraf forbruges omtrent 2 Pd. daglig i 3 Maaneder.

Høfodringen begynder sædvanlig naar Kalven er 14 Dage, og naar den er 3 Maaneder faaer den Havre og Haffelse.

Efteraarskalvene komme den følgende Forsommer paa magert Græsland og, naar Høet er bjerget, paa Marstengene, hoorpaa de indstaldes midt i October og faae først paa Vinteren 2 Gifter Skaftehavre, 1 Gift Hø og 2 Gifter Halm. Efter 1ste Februar 3 Gange Halm og 2 Gange Hø.

Dette kan i Vinterens Løb anslaaes til omtrent 900 Pd. Hø og 12 Skp. Havre, foruden det Korn, som bliver siddende i Halmen, der ikke tærskes reent.

Foraarsskalbene staae inde første Sommer og faae Hø og Grønt, men intet Korn eller Meel, hvormod de fodres stærkere med Havre næste Vinter.

Anden Sommer kommer Studen paa godt Græs (Halvmarst), og anden Vinter medgaaer til Fodring pr. Stud omtrent 16—18 Skp. Havre og 800 Pd. Hø.

Tredie Sommer græsses Studen paa bedste Græsgang og sælges om Efteraaret til en Gjennemsnitspris, der for de senere Aaringer kan ansættes til 80 Rd.

Ved denne Forpleining blive Dyrene altid magre om Vinteren, men gjenvinde atter deres Huld paa Græsset. Alle Kalve tillægges og Kvierne nyde omtrent samme Forpleining som Studene.

Det er sædvanligt paa en Gaard i denne Egn, foruden Køerne at finde 3 Sæt Ungkvæg. Paa en Gaard med 8 Køer vilde saaledes findes 8 Kalve, 8 toaars Ungkvæg og 8 treaars, og den Handel, der finder Sted, kan saaledes indskrænke sig til Salget om Efteraaret. Blicher en Kø overløben, søger man at faae en Kalv tilkjøbs.

Studene sælges sædvanlig til Marstbønderne i Rogene, hvor de „fodres magre“ som det hedder (s: med reentærsket Halm) om Vinteren, græsses halv fede næste Sommer, fodres atter magre om Vinteren og sendes til England den følgende Sommer.

Jeg har dvælet lidt udførlig ved dette Hold, fordi det forekommer mig, at der heri med Fordel kunde gjøres den Forandring, at Studene ved en rigeligere Winterpleie bragtes saavidt, at de kunne fedes et Aar tidligere. Naar jeg her ikke har turdet indlade mig paa en ligefrem Sammenligning mellem dette Hold og den af P. Jensen opgivne Fodringsmaade, da er det, fordi jeg ikke troer, at Opgivelserne ere saa overeensstemmende, at de egne sig til Sammenligning. De sidstnævnte Opgivelser støtte sig ikke til nøiagtige Optegnelser, og desuden er der megen Forskiel paa Foderstofferne. I Bilsløv bruges saagodt-som ubelukkende kort og kraftigt Marsthø, der udentvivl kan

have en Værbi, der er dobbelt saa stor som den, der tilkommer Engshøet i Bourup, og P. Jensen fodrer med reentærstet Halm, hvad ikke er Tilfældet i Vilslov.

I Nørre-Farstrup Sogn faae jeg hos Hr. Propr. Thranberg paa Dortheashvile en større Besætning, alt af eget Tillæg. Den er dannet ved at krydse Køer af Egnens Race med Ayrshire Tyre. Forpleiningen er her god, og Besætningen meget lovende. Som alle Besætninger, der ere fremgaaede af en Krydsning, der ikke ligger langt tilbage i Tiden, kan den naturligviis ikke udmærke sig ved Censartethed, og Dyrene ere ikke fuldt saa svære som de bedste Korthornsblandinger; men hvor man, som f. Ex. til Brænderistalde, søger Køer, der forbinde Trivelighed med Melkeevne, vil man finde saa Hjørde mere tilfredsstillende end denne. Den har i en meget kjendelig Grad forbedret Kreaturerne i de nærmest omkringliggende Byer, og det har maaskee ogsaa sin Betydning, at det er Ayrshireracen, der er valgt til Krydsning paa en Egn, der har en saa væsentlig Andeel i at forsyne de kjøbenhavnske Brænderistalde med Fedekøer.

Idet jeg fra Slesvig gaaer over til Jylland, skal jeg først omtale, hvad jeg veed angaaende engelske eller skotske Fedecracers Indførelse til denne Deel af Landet.

Det eneste Forsøg, der, mig bekjendt, er anstillet paa en saadan Maade og i en saadan Udstrækning, at det kan yde et Bidrag til Afgjørelsen af det Spørgsmaal, hvorvidt det maatte ansees for ønskeligt, til Jylland at indføre en eller anden engelsk Race af Fedekvæg, — er begyndt af Grev Schulin (dengang Amtmand i Ringkjøbing) i Aaret 1851, ved Indkjøb af en Fuldblods Galloway Tyr paa en Udstilling i London. Efter denne Tyr faldt der en Deel meget godt Halvblods Afkom, hvoraf flere Individider vare fremstillede paa Landmandsmødet i Aalborg 1856.

Senere skal der være indført Køer og Tyre af samme Race, uden at jeg dog har kunnet faae nøie Besked paa hvor mange; og Blandinger af denne Race med jydsk Kvæg har

været temmelig udbredte i Ringkjøbingegnen. Nu findes der paa denne Egn ingen Tyre af Galloway Racen, og de Blandinger af Stude og Køer, som endnu findes, ville snart være forsvundne fra Egnen, dersom der ikke skeer ny Indførsel af Tillægsdyr. Den største Samling af sort fullet skotsk Kvæg, der endnu forekommer i Vesteregnet, findes hos Proprietair Bruhn paa Rybjerggaard. Af denne Gaards Kvægbesætning er der endnu omtrent 10 Køer og Kvier med en betydelig Deel skotsk Blod; men den Tyr, der nu holdes, er af ublandet jydsk Race. Eieren havde været veltilfreds med det skotske Kvæg, der paa lige Foder med Egnens hjemlige Race holdt sig mere kjødsuldt og voksede lidt hurtigere. Racen viste en høi Grad af Constanthed. Jeg saae f. Ex. $\frac{1}{4}$ Blods Galloway Kvier, der vare ganske sorte og uden Horn. Det er en Selvfølge, at disse Dyr af blandet Race og opfødte ved tarvelig jydsk Vinterforpleining, sammenlignet med deres skotske Forfædre, vare gaaet betydelig tilbage i Størrelse.

Paa Gaarden Jernit under Grevskabet Frijsenborg findes dog endnu en større og mere ublandet Samling af Galloway Kvæg, der har været paa nævnte Gaard i 3 Aar og nedstammer fra de af Grev Schulin til Ringkjøbingegnen indførte Dyr. Den bestod i Sommeren 1863 af 16 Køer, en Tyr og 3 Kalve. Noget nøiagtig Oplysning om disse Dyrs Afstamning har jeg ikke kunnet faae, men flere af dem kunde efter deres hele Udseende at dømmes godt antages at være Fuldblods-Dyr, og der fandtes flere (4—6) svære Køer, der i Størrelse og Bygning kunde stilles ved Siden af de bedre Køer af samme Race, som jeg har seet i Skotland, og de vare svære jydsk Køer lidt overlegne i Størrelse. De staae neppe med Hensyn til Kropbygningen i noget væsentligt Punkt tilbage for bedste jydsk Køer (dog kunde der til Fordeel for de jydsk anføres, at disse ere lidt mere lavbenede), og de have en kortere og mindre grov Hals og et kortere Hoved. Med andre Ord de syntes mig fuldstændigere end almindelig godt jydsk Kvæg at tilfredsstille den Fordring, som Englænderne stille til et Fede-

trectur, nemlig at det skal lægge Rjødets paa de rette Steder
 2: der, hvor det koster mest. Skjøndt hele Hjorden bar Præg
 af at indeholde en betydelig Indblanding af Galloway Blod,
 var der dog flere spinklere og skarpere Dyr, der ikke kunde
 antages at være af ublandet Race, Noget, der ogsaa var kjende-
 ligt paa 2 af Kalvene, derved, at de, uagtet Forældrene vare
 hornløse, havde begyndt at faae Horn. Disse Køer faae om
 Vinteren Fedestubes Forpleining og græsses stærkt om Som-
 meren, og de fandtes ved denne Forpleining i en ganske ud-
 mærket Stand, og havde en løs og blød Hud. Jeg nævner
 udtrykkelig dette, fordi det er blevet anført (B. Prosch, „Kvæ-
 gets Avl og Pleie“, Side 32), som Bevis paa den manglende
 Acclimatisation hos Dyr af denne Race, at de overalt hertil-
 lands viste sig at have en haard og fastliggende Hud, hvad
 jeg ogsaa har fundet hos de Blandinger, jeg har seet paa
 Vesteregnen; en Vanskelighed for Racens Indførelse synes alt-
 saa overvundet under de Forhold, hvorunder Hjorden paa
 Jernit lever. Om denne Races Værdi, som Fedekvæg betrag-
 tet, giver derimod denne Hjord ingen Oplysning. Køerne
 holdes nemlig som Huusholdningskøer, alene for at forsyne
 Gaarden med Mælk, men benyttes ikke til Studetillæg. Jeg
 troer derfor at turde udtale, at det endnu ikke er godtgjort ved
 sammenlignende Forsøg i selve Bylland, om Gallowaykvæget,
 eller nogen anden engelsk Federace, ved et kraftigt Hold vilde
 vise sig i Besiddelse af en tidligere Modenhed, eller andre
 gode Egenskaber, som Fedekvæg betragtet, der ere saa væsentlige,
 at den under vore Forhold burde foretrækkes for den jydsk
 Race.

Angaaende den jydsk Race's Bygning som Fedekvæg be-
 tragtet og de Egne af Landet, hvor de til dette Diemed meest
 stikkede Dyr findes, har min Reise ikke givet mig Anledning
 til at fremkomme med noget, der er afvigende fra, hvad der
 tør antages almindelig bekjendt fra de Skrifter, der handle
 om den jydsk Kvægrace. Det er som bekjendt den vestlige

Deel af Limfjordspartiet, hvor man finder det smukkeste og bedste byggede Fedeboæg.

En Stud af den Bestaffenhed, at man i Egnens Mundart vilde sige om den „de er ret jen aa æ Rau“, er utvivlsomt et særdeles velbygget Dyr, og jeg vil navnlig fremhæve dens usædvanlig dybe Bryst, som et Bygningstræk, hvori den forekommer mig at overgaae næsten alle andre Federacer, jeg har seet. Den fremmede Race, som i dette Stykke nærmest kan maale sig med den, er den lille røde Devon-Race i det sydvestlige England. Til en jydsk Stud af ovennævnte Slags stilles endvidere den Fordring, at den skal være kort, sluttet, lige i Ryggen, bred bag over, og at Kjødet skal gaae langt ned paa Laarene, og de bedste Stude tilfredsstille ogsaa disse Fordringer; men jeg holder dog for, at Bredden bagtil og Laarenes Mustelfylde ere Bygningstræk, hvori bedste Thybo-Stude have ondt ved at maale sig med engelske Racer af tilsvarende Størrelse. Hals, Hoved og Been ere sædvanlig grovere end hos de forædlede engelske Racer; men jeg maa herved bemærke, at man ved Bedømmelsen af Kvæget i Jylland ikke synes at være streng i den Fordring til Slagteddyret: at der af Affald (Hoved og Been) og mindre godt Kjød (Halskjød) skal findes saa lidt som muligt. Det er tvertimod almindeligt at høre Bønderne rose en Tyr eller Stud, fordi den har en svær Hals og føre Been, Egenstaber, der betragtes som Kjendetegn paa, at Dyret er haardført og vil voxe godt til. Thybostuden er lille og udvikler sig paa den almindelige Forpleining langsomt, men naar den er fuldt udvoxt og fedet (o: naar den er mindst 5 Aar gammel), kan den dog blive ligesaa svær som en kornfedet Marskstud af blandet Korthorns Race er i 4 Aars Alderen.

Hvad jeg her har anført gjælder om jydsk Stud af bedste Sort, der i halvfedet Tilstand, saaledes som de om Foraaret komme til Husum Marked, kunne opnaae en Pris af indtil 120 Rd. pr. Stykke; men det er desværre den mindste Part af alle de Stude, som aarlig udføres fra Jyl-

land, paa hvilken denne Beskrivelse passer. Paa et af de større og bedre Markeder, som f. Ex. det store Foraarsmarked i Husum, hvor jeg saae omtrent 6000 jydsk Stude samlede paa en Markedsplads, omtrent 15 Tønder Land stor, er det uden tvivl høit regnet, naar jeg anslaaer den ene Trediepart, som hørende til den gode Slags. Mindst Tredieparten ere Dyr, der, om man end ikke ligefrem kan kalde dem mislykkede Inddivider, dog i flere væsentlige Henseender lade meget tilbage at ønske. De ere ofte spidse bagtil med et skarpt og fremstaaende Korsbeen (man siger om en saadan Stud i Jylland, „at Vandet løber af den“) og tynde Laar, ikke saa høi og skarp Manke, grove Horn og grovt Hoved. Af disse Dyr er der dog mange, som trives ret godt; men det er en almindelig Klage fra Folk, der have fedet et større Antal jydsk Stude, at de ikke kunne undgaae at faae nogle aldeles utrivelige Dyr. Spørges om Aarsagen til, at der er et saa stort Antal Dyr, der ingenlunde kunne kaldes tilfredsstillende, da er den vel for en stor Deel at søge i en utilstrækkelig Ernæring, navnlig en for knap Vinterforpleining, men en saadan bliver ogsaa Kvæget i det inddigede Marssland til Deel, og dog paa staaer Marssbonden, at alle Dyr, ogsaa de mindre gode, af Marstracen, lade sig fede, hvorimod der af jydsk Stude altid findes nogle, som ikke ville blive fede; og jeg troer Grunden hertil fornemmelig maa søges i, at der ved Udvalg af Tillægsdyr skjænktes Hensynet til Studetillæget altfor ringe Opmærksomhed. Kalvetillæget er størst hos de mindste Eiendomsbesiddere. Det er vel ikke sjældent at træffe Gaardmænd, som tillægge nogle Kalve, men meget saa ansee det for saa væsentlig en Deel af deres Bedrift, at de ville holde en god Dyr til deres Køer, og heri søger jeg Grunden til, at medens jeg paa den Egn, der ligger mellem Ringkjøbing og Lemvig, fandt mange gode og brede Køer, var det kun undtagelsesviis jeg traf en tilfredsstillende Dyr. Det er gjerne Smaaamænd, der holde Dyrene, og det Vederlag, der ydes for Dyrenes Afbenyttelse, er overordentligt ringe, sædvanlig kun 1 Mk. for

hver Ko, og det er da ikke at undres over, at man søger at bøde derpaa ved kun at holde smaa og unge Thyre og benytte dem meget stærkt*). Paa Mors og i Thy synes man vel at stjænte Balget af Thyren noget større Opmærksomhed; men der staaer dog endnu saare meget tilbage at ønske i den Retning. Det er ogsaa her næsten udelukkende Smaasfolk, der lægge Kalve til, og der kan derfor ikke være Tale om Dannelsen af Stamhjørde til Tillæg af Handyr af god og constant Race. Saalænge Betalingen for Brugen af et godt Handyr er saa overordenlig lav, er der visstelig en saare ringe Udsigt til Fordeel for de større Gaardbesiddere, der maatte føle Lyst og Evne til at forsøge paa ved eget Tillæg at danne sig en Stamme af godt Fedevæg, og det har derfor undret mig, at Bestræbelsen i den Retning ikke fra anden Side møder nogen Opmuntring. Jeg tænker herved paa Dyrstuerne og de mindre landoekonomiske Foreninger, thi ifølge Lovene for disse ere de Hartkornseiere, som have over 8 Tønder Hartkorn, udelukkede fra at concurrere til Præmier for Kvæg paa Dyrstuerne. En saadan Bestemmelse findes for den landoekonomiske Forening i Thy, og lignende Bestemmelser findes gjældende for flere Landboforeninger i det nordlige Jylland.

Studeholdet er i sin nærværende Skikkelse knyttet til en idelig Handel, saaledes at Studen fra den er 1 til 2 Aar gammel skifter Eier hvert hele eller halve Aar, og i Regelen gaaer den fra de mindre til de større Gaarde.

Paa Bøndergaardene paa Mors og i Thy udgjøre de saakaldte Foderstude sædvanlig den betydeligste Deel af Kvægbesætningen, og disse Eiere have i senere Aar kunnet regne paa en Fortjeneste af 20—25 Rd. aarlig for hver Stud. Deres Forpleining er Hø og Halm, samt, hvor Holdet skal kaldes nogenlunde godt, en Deel utærstet Korn. Som et godt

*) Det er mig saaledes meddeelt af en Mand i Stabild, at han havde eiet en Thy, der i 3 Dage blev Fader til 32 Kalve; men efter de 3 Dages Arbejde blev den kroget i Ryggen og buede ikke mere.

Hold for en 3 til 4 Aars Foderstud er der blevet mig opgivet, at den i Vinterens Løb fortærer 2 Traver Havre og 2 Traver Byg, samt $1\frac{1}{2}$ Læs Hø. Havren og Bygget anslaaes til ved Tærstning at give 7 Skpr. af Traven.

En meget stor Deel af Herregaardene (dette gjælder især hele Vesteregnet sønden for Lemvig) have opgivet Studeholdet og anlagt Melkeri; men paa Mors og i Thy have Studene dog endnu holdt sig paa de fleste større Gaarde, og man holder der de saakaldte „Staldstude“, der, for med Rette at bære dette Navn, skulde være Stude i 4—5 Aars Alderen, der fødes ubelukkende med Hø og Skaftekorn (Havre og Byg). Hvormegit en Stud paa denne Maade fortærer, er det vanskeligt at faae nogenlunde nøiagtige Opgivelser om, og naar jeg vilde regne omtrent 8 Tønder Korn og $1\frac{1}{2}$ Læs Kløverhø til hver Stud, da er det ubentvivl en temmelig lav Beregning. Gode Staldstude ere, naar man seer dem i selve Jylland, i en saadan Stand, at de uden videre Fedning vilde afgive særdeles gode Slagtekreatureer. De ere ikke blot meget kjødfulde, men hos de fleste af dem findes ansamlet Klumper af Talg i Lydsfeskolden og ved Haleroden, og kunde de blive paa Stedet og fortære et Par Tønder malet Byg vilde de være at regne for meget velsede Dyr. Det er dog kun undtagelsesviis at en fuldstændig Kornfedning finder Sted, og det er Staldstudenest Bestemmelse at fedes paa Græsgangene i Marsten før de gaae til England; men paa Vandringen fra Mors til Husum tabe de meget betydeligt. Vandringen medtager omtrent 14 Dage og i den Tid er Studens daglige Forpleining 8 Pd. Hø foruden den Lyng, den gnaver paa Hederne. Indtræffer nu tillige koldt og daarligt Veir, lide Dyrene endnu mere. Naar man har seet en Flok gode Staldstude, før de gif ud af Stalben i Jylland, og seer dem igjen i Husum 14 Dage efter, ere de saa forandrede, at man neppe troer, det er de samme Dyr; thi det er ikke blot Vommen, der er svunden ind, men baade Kjøb og Talg er svunden i en høist paafaldende Grad. En lille Stud, jeg havde Leilighed til at maale i Lemvig og

14 Dage senere i Husum, var founnden 3 Tommer i Bryst-
omfang. I denne Svinding maa sandsynligvis søges en
Hovedårsag til, at Staldstudene i senere Aar have givet et
langt ringere Vederslag for det af dem fortærede Foder end
Foderstudene; thi skjøndt de førstnævnte tør antages at fortære
dobbelt saameget Korn som de sidstnævnte, have de ifølge Op-
tegnelsen paa en Gaard paa Mors, hvor der staldes meget
stærkt, i de 6 Aar fra 1857—62, kun givet en Indtægt af
30 Rd. aarlig for hver Stud. Der findes vel Gaarde, hvor
man mener at kunne regne Gjennemsnitsindtægten 5 til 10
Rd. høiere, men selv dette er ikke Meget for et saa stærk
Hold, og det er derfor sandsynligt, at Studene paa de større
Gaarde ogsaa i denne Deel af Jylland ville komme til at vige
Pladsen for Malketøer, dersom ikke en fuldstændig Stald-
fedning kan tage et Opsving ved de bedre Befordringsmidler
(som navnlig Jernbanen til Struer vil afgive), eller Tilveie-
bringelsen af halvfedede Stude til at forsyne Marstgræs-
gangene kan gjøres fordeelagtigere derved, at Opdrættet foregaaer
hurtigere.

For at faae Dyrene hurtigere udviklede, er som bekjendt en
stærk Ernæring lige fra Fødselen en nødvendig Betingelse;
men for at nærme sig til hvad Englænderne i denne Retning
have opnaaet, vil uden tvivl selv en rigelig Anvendelse af Hø,
Korn og andet tørt Kraftfoder vise sig utilstrækkelig og det
er i hvert Tilfælde vist, at en meget stærk Fodring med Korn
og Oliefager er særdeles kostbar.

For ogsaa hertilands at finde et Exempel paa, hvad en
rigelig og saftig Vinterforpleining formaaer at udrette med
Hensyn til at fremme en tidlig Udvikling, skal jeg tillade mig
at omtale nogle Forsøg paa at give unge Dyr af jydsk Race
en hurtigere Udvikling ved at anvende Varmefoder om Vin-
teren, som ere anstillede af Gaardeier Lauritsen paa Resenborg
nær Struer. De ere anstillede paa Kalve af almindelig jydsk
Race og have givet særdeles gode Resultater. Hr. Lauritsen
meddeelte saaledes paa et Landbomøde i Lemvig, at han ved

at anvende Bærmefodring til de unge Dyr havde opnaaet en Priis af 120 Rd. Stykket for Stude i 2½ Aars Alderen. De Kalve, som ere benyttede til disse Forsøg, ere ikke faldne efter særdeles store eller gode Dyr, men ere Afkom af sammenkjøbte Køer og ubekjendte Tyre. De græsses om Sommeren paa sædvanlig Maade, og det Fortrin de have, maa derfor tilskrives Bærmefodringen om Vinteren. Ungkvæg af jydsk Race, der er forpleiet paa den Maade, er, som jeg ved Maa-lingen har haft Leilighed til at overbevise mig om, i Størrelse et Aar forud for Dyr af samme Race paa almindelig tarvelig jydsk Forpleining, og ½ Aar forud for de bedste Ungstude, som Gaardmændene selv tillægge, uagtet Ungstude af sidstnævnte Art tillægges paa de største og bedste Køer og ernæres temmelig kraftigt med Hø og Korn om Vinteren.

At et lignende Resultat, som det, Bærmefodring af jydsk Ungkvæg har givet, maatte kunne opnaaes ved Anvendelse af Rodfrugter og Korn i Forening, er der neppe Tvivl om, og jeg troer derfor dette lille Forsøg fortjener Opmærksomhed, som en Erfaring, der synes at opmuntre til fortsatte Bestræbelser paa at give den jydsk Stud en hurtigere Udvikling.

Hvad her er anført om de forskjellige Racers relative Størrelser og væsentligste Bygningstræk grunder sig hovedsagelig paa de Indtryk, jeg har modtaget gjennem Diet, navnlig hvor jeg, som paa Markeder, har seet mange Dyr samlede paa eet Sted. For om mulig ogsaa paa anden Maade at blive i Stand til at anstille Sammenligninger har jeg tillige foretaget et temmelig betydeligt Antal Maalinger af Kreaturer; men da Dyrenes Alder sjelden kan staffles nøiagtig oplyst, og Foderstanden udøver en meget betydelig Indflydelse paa de Maaal, man faaer ud, er det vanskeligt deraf at drage paalidelige Slutninger.

I nedenstaaende Tabeller har jeg givet nogle Middeltal af Maalinger paa saadanne Dyr, som jeg mener egne sig

nogenlunde til Sammenligning, navnlig hvad Størrelsen angaaer.

Af Tyre har jeg maalt et temmelig betydeligt Antal, men Afvigelsen i Alder og Foderstand frembringer hos disse Dyr saa store Forskjelligheder, at jeg er kommen til den Anskuelse, at de Maalinger, jeg befibber af dem, ikke egne sig til Sammenligning.

